

Наша Слова

Газета выходзіць з сакавіка 1990 года

№ 5 (896) 4 ЛЮТАГА 2009 г.

Што будзе з беларускамоўнай адукацыяй?

МІНІСТЭРСТВА АДУКАЦЫІ
РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

вул. Савецкая, 9
220010, г. Мінск
тэл. 227-47-36, факс 200-84-83
E-mail: root@mimedu.unibel.by

МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ
РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ

ул. Советская, 9
220010, г. Минск
тел. 227-47-36, факс 200-84-83
E-mail: root@mimedu.unibel.by

На № _____ от _____

Старшыні
грамадскага аб'яднання
“Таварыства беларускай мовы”
Трусаву А.

Шаноўны спадар Алег!

У Міністэрстве адукацыі разгледжаны Ваш чарговы зварот. Паведамляем наступнае.

На пачатак 2008/2009 навучальнага года колькасць агульнаадукацыйных устаноў у рэспубліцы (укліючаючы школы-інтэрнаты) - 3 672, у тым ліку з беларускай мовай навучання - 1979 (53,9% ад агульнай колькасці), з рускай мовай навучання - 1535 (41,8%), з беларускай і рускай мовамі навучання - 155 (4,2%). У дзвюх школах навучанне здзяйсняецца на польскай мове, у адной - на літоўскай.

Колькасць вучняў у агульнаадукацыйных установах усіх тыпаў на пачатак 2008/2009 навучальнага года - 1 064 466, у тым ліку ў агульнаадукацыйных установах з беларускай мовай навучання - 195 592 вучні (18,4% ад агульнай колькасці), з рускай мовай навучання - 792 535 вучняў (74,4%).

У параўнанні з мінулым навучальным годам колькасць агульнаадукацыйных устаноў з беларускай мовай навучання паменшылася на 1,7%.

У бягучым навучальным годзе ў першых класах навучаюцца 91 290 вучняў, з якіх 73 579 (83,3% ад агульнай колькасці) навучаюцца на рускай мове, 14 712 (16,7%) - на беларускай.

З агульнай колькасці навучэнцаў першых класаў агульнаадукацыйных устаноў, якія знаходзяцца ў гарадской мясцовасці, на беларускай мове навучаюцца 1,9%, на рускай - 98,0%. Па сельскай мясцовасці гэтыя паказчыкі наступныя: на беларускай мове навучаюцца 68,6% вучняў, на рускай - 31,4%.

Звяртаем Вашу ўвагу на тое, што вызначэнне статуса школ або класаў па мове навучання здзяйсняецца па рашэнні мясцовых выканаўчых і распарадчых органаў з улікам пажаданняў вучняў ці іх законных прадстаўнікоў.

Намеснік Міністра К.С. Фарыно.

Паступовая ліквідацыя адукацыі на беларускай мове - пагроза для нацыянальнай бяспекі краіны

Заява Рады ГА “Таварыства беларускай мовы імя Францішка Скарыны”

На працягу апошніх 14 гадоў у Беларусі адбываецца няўхільнае скарачэнне колькасці беларускамоўных школаў, класаў, дзіцячых садкоў. З году ў год змяншаецца колькасць вучняў, якія навучаюцца па-беларуску, колькасць дашкольнікаў, якія чуюць беларускую мову ў садках, колькасць студэнтаў, якія слухаюць беларускамоўныя лекцыі ў ВНУ. З году ў год змяншаецца колькасць вучняў, якія ідуць у беларускамоўныя першыя класы. Па звестках Міністэрства адукацыі на пачатак 2008-2009 навучальнага года ў агульнаадукацыйных установах з беларускай мовай навучання ўсіх тыпаў вучыцца 18,4% вучняў. У гарадскіх школах краіны ў першых класах на беларускай мове вучыцца толькі 1,9% вучняў. Фактычна, мы перажываем жорсткі крызіс моўнай і нацыянальна-культурнай самабытнасці нашага народу.

Негатыўныя тэндэнцыі ў беларускамоўнай адукацыі яшчэ ў 2001 годзе былі прызнаныя Міністэрствам адукацыі, якое для паляпшэння сітуацыі 27 жніўня выдала Пастанову № 48 з “Праграмай дадатковых мер па пашырэнні сферы выкарыстання беларускай мовы ў сістэме адукацыі”. Аднак гэтая Пастанова і Праграма засталіся, за некаторым выключэннем, толькі на паперы, як засталіся на паперы і праграмы абласных выканаўчых камітэтаў аналагічнага зместу.

Разам з тым беларускае грамадства рэальна страчвае навыкі беларускага маўлення. Губляецца нацыянальная тоснасць і адметнасць. Па сутнасці, ствараецца касмапалітычны соцым, што ў эпоху глабалізацыі нясе рэальную пагрозу існаванню беларускага этнасу і беларускай дзяржавы.

У сувязі з гэтым Рада ТБМ:

- выказвае крайнюю занепакоенасць тымі наступствамі, якія нясе Беларусі страта моўнай самабытнасці;

- заяўляе рашучы пратэст супраць бяздзейнага ўладаў у галіне беларускамоўнай адукацыі і патрабуе неадкладна вярнуцца да поўнага выканання “Праграмы дадатковых мер па пашырэнні сферы выкарыстання беларускай мовы ў сістэме адукацыі” 2001 года;

- канстатуе гатоўнасць усіх арганізацыйных структур ТБМ краіны аказаць на месцах самую дзейную дапамогу ўстановам адукацыі ў выкананні вышэйназванай Праграмы;

- звяртаецца да ўсіх грамадзян Беларусі, асабліва да бацькоў будучых першакласнікаў, каб яны ўжо зараз падавалі заявы аб жаданні навучаць сваіх дзяцей на беларускай мове.

- прапануе беларускім студэнтам таксама патрабаваць з верасня гэтага года беларускамоўнага навучання і аб'ядноўвацца ўжо зараз у адпаведныя групы і пільні ў сваіх ВНУ.

Крызіс нацыянальнай самабытнасці беларускага этнасу не менш страшны і цяжкі, чым лобы фінансавы або эканамічны, і патрабуе самай пільнай увагі з боку дзяржавы і ўсяго грамадства.

Арсеню Лісу - 75

Арсень Ліс, навуковец, літаратар, нарадзіўся 04.02.1934 у в. Вётхава Маладзечанскага пав., Віленскага ваяводства (цяпер Смаргонскі раён Гарадзенскай вобласці). Сярэдняю адукацыю атрымаў у г. Смаргоні. Пасля заканчэння філалагічнага факультэта БДУ (1956 г.) загадваў педкабінетам РАНА у г.п. Шаркоўшчына, паралельна выкладаў беларускую літаратуру ў старшых класах мясцовай школы. З лета 1957 года – рэдактар рэдакцыі “Мастацкая літаратура” Дзяржвыдавцтва БССР. З восні 1959 у Інстытуце мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору Акадэміі навук Беларусі. Доктар філалагічных навук, член Саюза беларускіх пісьменнікаў з 1967 г. Лаўрэат Дзяржаўнай прэміі за 1986 г.

Аўтар кніг пра вучоных, мастакоў, манаграфічных даследаванняў пра каляндарна-абрадавы фальклор беларусаў, сааўтар сцэнарыяў дакументальных фільмаў пра М. Доўнар-Запольскага, М. Гарэцкага, А. Смоліча, Б. Тарашкевіча, А. Уласава, Р. Шырму.

(Артыкул А. Ліса чытайце на ст. 4.)

80 гадоў Леаніду Лычу

“Нарысаў гісторыі Беларусі” (1995). У 1992 – 1996 гадах Л. Лыч быў Старшынём Тапанімічнай камісіі пры Прэзідыюме Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь.

Л. Лыч дзейсна працуе на карысць Айчыны і ў шэрагу сяброў клуба “Спадчына”. За самаахвярную працу ў рэчышчы грамадскай і навукова-асветніцкай дзейнасці на карысць нашай Бацькаўшчыны ганараваны ордэнам “Тонар Айчыны”, Кубкам “Спадчыны” з выявай герба “Пагоні” з адпаведнымі дыпломамі. Занесены ў Кнігу гонару “Рупліўцы твае, Беларусь”. У Старадарожскім музеі выяўленчага мастацтва экспануецца партрэт Лыча Л.М. (мастак Я.М.Ціхановіч).

***

Вельмішаноўны Леанід Міхайлавіч!

Сардэчна віншум Вас, аднаго з заснавальнікаў Таварыства беларускай мовы, дзе пятам гадоў Вы плённа працавалі ў складзе Рады ТБМ, з паважным юбілеем, 80-годдзем з дня нараджэння. Беларуская мова, яе гаротны стан – крык Вашай душы, Ваш боль. Невыпадкова Вашаму яспру належыць шмат публікацый па розных аспектах беларускай мовы.

Нягледзячы на шаноўны ўзрост, Вы заўсёды ў першых шэрагах адраджэнцаў Беларускай мовы. Гэта радуе і натхняе. ТБМ высока цэніць Ваш важкі ўнёсак у скарбонку айчынай гістарычнай навукі, Вашу навуковую і нястомную грамадскую дзейнасць ды спадзяецца, што не далёка той час, калі плён працы доктара гістарычных навук, прафесара, аўтара соцыяльна-навуковых прац і манаграфій будзе належным чынам ацэнены дзяржавай.

Хай спраўдзіцца Ваша самая пракаветная мара!

Сакратарыя ТБМ,
Рэдакцыя “Нашага слова”.

(Выказванні сяброў пра Леаніда Лычу чытайце на ст. 4.)

АБВЕСТКА

Вечарына ў гонар Леаніда Лычы адбудзецца 8 лютага 2009 г. (нядзеля) ў Дольнай зале Чырвонага касцёла (пл. Незалежнасці, Менск). Пачатак у 18.00.